TRIBUNAL GĦAL TALBIET ŻGĦAR

ĠUDIKATUR
DR. JOSEPH GATT LL.D.

Udjenza ta' nhar il-Ġimgħa, 25 ta' Novembru 2022

Talba Nru: 86/2021 JG
Numru fuq il-lista: 14

Jonathan Portelli [K.I. 207587M]

vs

Diane Galea [K.I. 406581M]

It-Tribunal;

Ra l-Avviż tat-Talba ippreżentat fil-11 ta' Marzu 2021[1], permezz ta' liema l-attur talab lil dan it-Tribunal sabiex jikkundanna lill-konvenuta tħallsu l-ammont ta' elfejn, mitejn u tlieta u disgħin Ewro u tlieta u disgħin ċenteżmu (€2,293.93ċ) rappreżentanti self brevi manu, kif aħjar deskritt fl-istess Avviż. Intalbu wkoll l-imgħax u l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri kif ukoll ta' mandat ta' sekwestru;

[1] A fol 1 *et seq.*

Ra r-rispsota tal-konvenuta fejn bażikament laqgħet għal din l-azzjoni billi eċċeipiet li t-talbiet huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u li ma kien hemm l-ebda self[2].

Ra l-affidavit tal-attur flimkien mad-dokumenti hemm annessi[3];

Sema' l-konvenuta tixhed in subizzjoni[4];

Sema x-xhieda ta' Christian Mifsud u l-kontro-eżami tal-attur[5];

Sema x-xhieda ta' Alan Farrugia[6];

Ra l-affidavits ta' Rosario Galea u tal-konvenuta, flimkien mad-dokumenti hamm annessa[7];

Sema l-kontro-eżami tal-konvenuta[8];

Ra n-nota kontenenti tlett dokumenti tal-konvenuta[9];

Ra n-nota tal-attur b'kopja tal-mandat ta' sekwestru[10];

Sema' t-trattazzjoni finali tal-avukati difensuri tal-partijiet[11];

---

[2] A fol 8 tal-proċess.
[3] Nota relattiva tinsab a fol 10 tal-proċess.
[4] Seduta tal-15 ta' Novembru 2021.
[5] It-tnejn magħmula fis-seduta tas-17 ta' Jannar 2022.
[6] Magħmula fis-seduta tal-21 ta' Marzu 2022.
[7] Nota relattiva tinsab a fol 81 tal-proċess.
[8] Magħmul fis-seduta tat-13 ta' Lulju 2022.
[9] Nota relattiva a fol 119 tal-proċess.
[10] Nota rleattiva tinsab a fol 126 tal-proċess.
[11] Magħmula fis-seduta tat-13 ta' Lulju 2022, liema trattazzjoni ġiet debitament traskritta kif ordnat u tibda a 123 tal-proċess.

Ra l-atti proċesswali kollha;

Ikkunsidra;

Illi l-provi u x-xhieda kienu brevement is-segwenti.

Illi l-attur inizjalment xehed permezz t'affidavit[12]. Jispjega li kien f'relazzjoni mal-konvenuta bejn is-snin 2019 u 2020. Jgħid li matul din ir-relazzjoni huwa kien aċċetta li jmur jgħix magħha għalkemm kellu post tiegħu. Hu kien jikkontribwixxi għal diversi eżiġenzi finanzjajri. Jagħmilha ċara li din l-azzjoni m'hijiex ibbażata fuq dak l-infieq għaliex jaċċetta li dawk kienu ħlasijiet magħmula b'rigal. Lejn l-aħħar t'Awwissu, bidu ta' Settembru 2020, l-konvenuta spiċċat sospiża mill-Korp tal-Pulizija bil-konsegwenza li kienet waqgħet fuq nofs salarja. Jgħid li huwa kien offra li jħallas għas-servizz tal-avukat tagħha minħabba xi proċeduri l-Qorti, iżda dejjem bil-patt li l-konvenuta tħallas lura. Apparti minn hekk, huwa ħallas għal xi tiswijiet li kien hemm bżonn fil-vettura tal-konvenuta. Kien ukoll ħallas kont relatat ma' xogħol t'*air conditioners* meta l-konvenuta kienet qiegħda tirranġa post ieħor. Jgħid li f'Jannar 2021, huwa kienet saħansitra prova jasal f'arranġament mal-konvenuta sabiex tħallas lura bil-mod, fuq pażi mensili, iżda hija qatt m'aċċettat. Meta ra li l-konvenuta ma kienet ħallset xejn lura, huwa nieda dawn il-proċeduri.

Illi in kontro-eżami[13], jgħid li meta kienet intemmet ir-relazzjoni u mar sabiex jiġbor ħwejġu qal lill-konvenuta sabiex jagħmlu skrittura fuq kif kien sejjer jitħallas lura. Hi qaltlul li ma kienet sejra ittih xejn. Jikkonferma li l-post taż-Żejtun xtrah missier il-konvenuta. Jgħid li l-konvenuta kienet tgħidlu li meta tiġi

[12] Dan jinsab a fol 11 tal-proċess.
[13]

fuq saqajha kienet sejra trodd il-flus lura. Jerġa jikkonferma li kien hemm ħafna aktar spejjeż iżda dawk ma kienux b'self, kienu rigali. Qatt ma ntalab iħallas kera. Jerġa jikkonferma li ħada għand l-avukat tiegħu iżda qatt ma ħallsitu. Dwar il-karozza jgħid li vera hu u l-mechanic ħbieb u li hija kellha bżonn din il-vettura, għalkemm kien isellfilha anke tiegħu meta jkun hemm bżonn. Dwar l-*air conditioners* jgħid li l-ammont dovut huwa relatat max-xogħol kollu nvolut fl-instalazzjoni. Jikkonfermaw li dawn inxtraw mill-konvenuta. Hija riedet tlesti l-post bix imorru jgħixu hemm. In ri-eżami fl-istess seduta jerġa jikkonferma li d-differenza bejn ir-rigali li ħallas u dawn l-affarijiet mitluba kien propju għaliex kien sempliċiment qiegħed jgħinha waqt li kienet għaddejja minn fażi finanzjarja ħażina minħabba s-sospensjoni minn fuq il-post tax-xogħol. Ir-raġuni dwar it-tkissir tar-relazzjoni seħħet wara dawn il-pagamenti.

Illi l-konvenuta xehdet b'mod estensiv in subizzjoni[14]. Hawn tispjega li hija taħdem fi ħdan il-Korp tal-Pulizija u kif ukoll part-time mas-soċjetá G4S. Tikkonferma li ġiet sospiża mill-Korp f'Settembru tas-sena 2020. Minħabba dik is-sospensjoni kienet inkarigat lil Dr. Joe Giglio (issuġġeriet mill-attur). L-avukat tħallas b'revolut mill-attur u hi tgħid li hija ħallset lura lill-attur fi flus kontanti. Ma tafx kemm kien l-ammont. Ma tafx jekk kienitx ġibdet il-flus appożitament jew jekk kelliex xi flus id-dar. Tikkonferma li f'dan il-perjodu kienet qiegħda tipperċepixxi nofs il-paga. Dan kien ċirca fl-ammonta ta' seba' mija u sittin Ewro (€760). Tgħid li l-attur mhux vera kien jgħin bil-flus. Lura għall-kwistjoni tal-pagament lill-avukat, tgħid li kien hemm diversi okkażżjonijiet (tlieta) u f'kull każ ma kelliex flus fuqha. Dwar it-tiswijiet fil-vettura tgħid li l-problemi kienu f'Awwissu 2020 u mhux f'Ottubru 2020. Tgħid li l-mechanic kien ħabib kbir tal-attur. Dwar il-kwistjoni tal-vettura tgħid li t-tiswijiet saru b'rigal. Ma tafx x'tiswijiet saru fuq il-vettura. Dwar l-*air conditioners* tgħid li dawn ġew mixtrija

[14] Xheda relattiva tibda a fol 25 tal-proċess.

minnha. Ma tafx min għamel l-installazzjoni tagħhom. Hija fehmet li dik l-installazzjoni saret ukoll bħala rigal. Tikkonferma li l-attur qatt ma ġie jgħix fil-post fejn twaħħal dan l-apparat. Tgħid li hija qatt ma rat rċevuti.

Illi l-konvenuta xehdet ukoll permezz t'affidavit[15]. Hawn tgħid li r-relazzjoni mal-attur intemmet fl-1 ta' Jannar 2021. Tgħid li l-attur qatt ma ħallas xejn fir-rigward ta' konsum. Tgħid li hija keċċiet lill-attur mid-dar tagħha wara li kienet saret taf b'xi terza persuna. Ħafna mill-affidavit tagħha jirrisolvi dwar affarijiet dwar ir-relazzjoni tagħhom. Dwar il-mertu tal-każ tgħid li hija ħallset lill-attur tal-avukat. Dwar il-vettura tgħid li ma kellhiex ħsieb issewwi l-istess għaliex missierha kellu diversi vetturi. Kien biss meta kienet sejra tkun f'pożizzjoni finanzjarja aqwa li kienet sejra issewwi l-vettura tagħha. Ma taf xejn dwar dawn it-tiswijiet. Qatt ma rat irċevuti. Dwar propjeta ġewwa San Pawl il-Baħar, tgħid li din ġiet għandha b'donazzjoni. Dwar l-*air conidioners* tgħid li hi ħalliet f'idejn l-attur. Tgħid li qatt ma ltaqat ma' min għamel ix-xogħol. Tgħalaq billi tispjega kif ntemmet ir-relazzjoni. Tinnega li qatt tkellmu dwar self. Tgħid li dan id-diskors sar biss wara li ntemmet ir-relazzjoni. Tagħlaq billi tinnega li kienet f'pożizzjoni finanzjarja ħażina għaliex missierha kien ta' somma flus sabiex tixtri l-appartament ta' San Pawl il-Baħar. Ġiet eżebita korrispondenza.

Illi f'dawn il-proċeduri xehed ukoll Christian Mifsud[16]. Bażikament huwa jikkonferma x-xogħol li għamel fuq il-vettura. Kien ġie l-attur bil-vettura, iżda jaf li din hija tal-konvenuta. In kontro-eżami fl-istess seduta jikkonferma li huwa kiteb lill-attur bħala l-klijent, huwa dejjem irranġa miegħu. Kien hemm okkażżjonijiet fejn il-konvenuta ġiet mal-attur il-garaxx. Il-ħlas sar mill-attur u l-pagament ġie mqassam fuq darbtejn.

[15] Dan jibda a fol 83 tal-proċess.
[16] Xhieda relattiva tibda a fol 52 tal-proċess.

Illi f'dawn il-proċeduri xehed ukoll Alan Farrugia[17]. Hawn spjega li huwa kien li nstalla l-*air conditioners*. Il-klijent tiegħu kien l-attur, u kien klijent regolari. Meta mar jara x-xogħol kien hemm ukoll il-konvenuta, iżda kien l-attur li ħallas. In kontro-eżami, jerġa jikkonferma li tkellem biss mal-attur fuq dan ix-xogħol.

Illi f'dawn il-proċeduri xehed ukoll missier il-konvenuta permezz t'affidavit[18]. Hawnhekk jgħid li skond hu l-attur qatt ma ħallas xejn fir-rigward ta' kontijiet ta' konsum tad-dar ġewwa ż-Żejtun. Ukoll, meta l-vettura tal-konvenuta kellha l-ħsara jgħid li huwa kien ta waħda minn tiegħu biex tinqeda. Ma sar l-ebda kontro-eżami lil dan ix-xhud.

Illi magħmul dan ir-riassunt huwa ovvju li din il-kawża titratta biss, u b'mod sempliċi, il-fatt ta' jekk l-ammont mitlub mill-attur f'dawn il-proċeduri għandhomx bħala bażi tiegħu titolu ta' self jew donazzjoni. Tassew, jingħad li kawżi simili jinqalaw ta' spiss, speċjalment bejn kontendenti li jkunu f'relazzjonijiet amorużi[19].

Illi l-azzjoni tal-attur hija rikjam lill-konvenuta sabiex din trodd lura ammonti żborsati minnu fl-interess tagħha, liema ammonti skond l-attur ngħataw lilha meta din kienet għaddejja minn problemi finanzjarji. Jisħaq kemm il-darba li dawn l-

---

[17] Xhieda relattiva tibda a fol 78 tal-proċess.

[18] Dan jinsab a fol 82 tal-proċess.

[19] Tinħass il-ħtieġa lit-Tribunal jirreferi għas-sentenza fl-ismijiet **Anthony Galea vs Alice Agius,** (App Ċiv Nru: 422/2005/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar is-6 ta' Ottubru 2010. Dan kemm minħabba dak għar-rakkolta ġurisprudenzjali u dottrinali hemm magħmul b'fatti simili għal dawk odjerni, iżda wkoll għas-senjalazzjoni ta' dik il-Qorti magħmula bis-segwenti mod: *"L-esperjenza tghallem illi x-xorta ta' self hawn ikkontemplat huwa anke familjari fost koppji ta' namrati, gharajjes jew f'relazzjoni amoruza. L-ezemplari fir-rigward mill-gurisprudenza huma numeruzi. Ara "Maria Dolores Spiteri -vs- Mark Caruana", Appell Superjuri, 19 ta' Gunju, 2001 u "Raymond Avallone -vs- Therese Agius", Appell Inferjuri, 3 ta' Novembru, 2004 u l-bosta decizjonijiet f'din ta' l-ahhar kompendjati. Dan qieghed jigi rilevat in kwantu wkoll fil-kaz prezenti l-kontendenti kienu f'relazzjoni konsimili, kif hekk minnhom it-tnejn accettat u ammess"*

ammonti, b'differenza t'oħrajn li ngħataw matul il-konvivenza tagħhom, ma kienux rigal. Huwa ben aċċettat li dan it-tip ta' kuntratt (f'dan il-każ verbali) jista dejjem jiġi deżunt minn provi ċirkostanzjali jekk dawn jikkonvinċu lil min hu mitlub jiġġudika[20]. Huma tnejn l-elementi li għandhom jiġu pruvati u ċioé, *it-traditio rei* u li l-aċċettazzjoni ssir bl-obbligazzjoni tar-restituzzjoni[21].

Illi bħala punti ġenerali tajjeb jingħad li min jallega d-donazzjoni għandu l-oneru, mhux faċilment skartat, li jipprova l-istess. Meta din il-prova hija hekk mankanti, allura d-donazzjoni ma tistax tiġi preżunta, anzi għandha titwarrab. Wara kollox, dan ma huwa xejn għajr kliem ieħor għal-massima *in dubio autem donatio non praesumitur*[22]. Id-dubju għandu jmur kontra min jallega d-donazzjoni[23]. Huwa propju għalhekk, dejjem salv għal dak li jipprovdi is-subinċiż tnejn (2) tal-

---

[20] B'senjaletika tajba, fost diversi, ssir referenza għas-sentenza fl-ismijiet għas-sentenza fl-ismijiet **Perit Ondre Camilleri vs Leslie Corney**, mogħtija mill-Qorti tal-Appell Inferjuri fis-27 ta' Ottubru, 2000, fejn intqal li "*li bih min jislef javvanza flus lil min issellef, li minn naha tieghu jassumi l-obbligu li jirrestitwihom. Bhal kull kuntratt iehor, kif dejjem jista' jkun wiehed car u specifiku, jista' jkun ukoll dezunt mill-provi cirkostanzjali li ma jhallu l-ebda dubju f'mohh il-gudikant x'kienet il-volonta` kontrattwali tal-partijiet involuti fin-negozju*".

[21] F'dan is-sens, issir referenz għas-sentenza fl-ismijiet **John Muscat *et* vs Pacifico Bonniċi *et*,** (Ċit Nru: 745/1994/1), mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar id-19 ta' Jannar 2005 fejn ġie mfakkar hekk: *"Mill-premessa tifsira li l-ligi taghti lill-kuntratt bhal dan hu ovvju illi l-attur li jitlob ir-restituzzjoni tal-hwejjeg minnu mislufa jrid jipprova l-elementi kostituttivi tal-kuntratt, u cjoe t-traditio rei ossija f' dan il-kaz, il-konsenja tal-flus, u, inoltre, li din il-konsenja giet effettwata b' titolu li jimporta lobbligu fl-accipiens li jirrestitwixxi l-ekwivalenti tas-somma mislufa. Huwa biss meta jirrizultaw accertati dawn izzewg elementi tal-fatt kostituttiv tal-pretiza illi jista' jinghad illi l-attur ikun adempixxa l-oneru probatorju nkombenti fuqu"*

[22] F'dan is-sens, fost diversi, issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Reuben Farrugia *noe* vs Tessa Pisani,** (Ċit Nru: 1413/1996/1) mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar id-29 ta' April 2010.

[23] Kif anke ġie senjalat mid-difensur tal-attur fit-trattazzjoni tal-għeluq, dan it-Tribunal ukoll iqis doveruż li jissenjala dak deċiż fis-sentenza fl-ismijiet **Margaret Woodall vs Anthony Rapa,** (Avv Nru: 1068/96) mogħtija finalment mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar id-19 ta' Novembru 2001. Bl-istess mod, ftit jista dan it-Tribunal jifhem għala l-konvenuta, fl-istess trattazzjoni, għamlet referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Mohammed Dau Akaari vs Kvein Lungaro Mifsud *et*,** (App Ċiv Nru: 510/2009/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Infjerui) meta dik il-Qorti tal-Appell laqgħet propju l-aggravju mis-sentenza tal-Ewwel Qorti u sabet li ma kienx hemm provi ta' donazzjoni, iżda ta' self!

artikolu 1753 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, li l-liġi nostrana tirrikjedi ċertu solennità sabiex jiġi mħejji u magħmul kuntratt ta' donazzjoni[24].

Illi wara debita riflessjoni, u eżaminat l-assjem tal-provi in atti , għalkemm għandhom naturalment il-kunflitt inerenti normali tagħhom[25], it-Tribunal iqis aktar raġonata t-teżi tal-attur milli d-difiża mhux pruvata tal-konvenuta. Issa

---

[24] Il-ġurist **Francesco Ricci** dwar dan jgħid jekk: "*Or, perché la legge esige che le donazione si facciano per atto pubbliċi? Perché, lo abbiamo gia accennato, il legislatore grandement diffida delle liberalitá che possono procedere da moventi meno che onesti, o da determinazione dell'animo non troppo libera e spontanea. Esigendo il legislatore l'intervento del pubbliċi ufficiale e dei testimoni nell'atto di donazione, egli non solo si assicure che il piu delle volta i contraenti non oseranno porsi al cospetto degli uni e dell'altro ove non siano animati da fini onesti; ma, quel che piu monta, ha in siffatto intervento la guarentigia la piu sicura della piena spontaneitá dell'atto che si compie, essendoché mal si potrebbe tener celata e al notai ed ai testimoni, che conoscono perfettament le parti contraenti, la coazione cha l'una di esse, od anche un terzo, avesse sull'altra esercitata."* – Corso Teorico-Pratico di Diritto Civile, Vol V, III ed, UTET, 1923.para 224, a fol 456.

[25] F'dan is-sens utli li ssir referenza, u li jiġi ċitat l-bran rilevanti b'mod globali, dak li ġie ritenut fis-sentenza fl-ismijiet **Carmelo Farrugia vs Rokku Farrugia**, deċiża mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-24 ta' Novembru 1966. Issa, huwa minnu li partijiet minn dan il-bran ġie utilizzat diversi drabi mill-Qrati tagħna, iżda dan it-Tribunal iqis doveruż li, kif diġa indikat, jiċċita l-bran rilevanti kollu. Fis-sentenza intqal hekk: *" Illi huwa veru li hemm konflit kbir bejn il-verżjoni tal-attur u dik tal-konvenut iżda mhux kwalunkwe tip ta' konflitt għandu iħalli lill-Qorti f'dak li stat ta' perplessitá li minħabba fieħ ma tkunx tista tiddeċiedi b'kuxjenza kwieta u ikollha taqa fuq ir-regola tal "in dubio pro reo". Il-konflitt fill-provi, sakemm il-bniedem jibqa' soġġett għal li żbalji tal-perċezjonijiet tiegħu u għall passjoni, huwa ħaġa li l-Qrati iridu ikunu dejjem lesti għaliha, imma meta dan il-konflitt ma jkunx ġej minn sempliċi differenza ta' opinjoni fuq affarijiet li jippermettu ċertu grad ta' tolleranza u li għalihom sewwa ingħad li "tot homines tot sententia", u lanqas ma jkun ġej minn versjonijiet differenti "bona fide" fuq inċidenti li jiġru u jintemmu malajr u għalarrieda, e.g. identita', veloċita', ta' veikoli, u ċirkostanzi oħra subitanei li fuqhom skond l-esperienza komuni, s-sensi jistgħu jitqarqu, imma għal kuntrarju dan il-konflitt jkun jirrigwarda fatti u abitudinijiet li ikunu setgħu ġew osservati f'periodu twil ta' snin, bħal f'dan il-kas, allura isir ċar li xi wieħed mill-kontendenti ikun ħalla l-interess u l-passjoni jelbuħ u b'hekk jabbuża mill-proċess tal-ġustizja. Meta il-kas ikun hekk il-Qorti mgħandix taqa' ċomb fuq li skappatoja tad-dubju, imma għanda teżamina bl-ikbar reqqa jekk xi waħda miż-żewġ verżjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibitlita' u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, għandiex teskludi lill-oħra, anke fuq il-bilanċ tal-probabilitá u tal preponder eanza tal-provi, għax dawn, f'kawżi ċivili, huma ġeneralment suffiċjenti għal konvinċiment tal-ġudikant, eċċezzjoni ta' xi każijiet gravi li mgħandhomx rassomiljanza mal-kas presenti (Formosa untrinque, P.A. 1964, konfermata fl-Appell, 22 ta'Marzu 1965). Anzi f'kasijiet bħal dawn, ikbar ma jkun il-konflitt bejn versjoni u oħra ikbar tidher il-possibilitá tal-qerq da parti ta' xi wieħed mill-kontendenti."*

naturalment, kif solitu wieħed isib f'dawn it-tip ta' kawżi, l-kontendenti jagħtu xejra totalment differenti għal dak li verament seħħ bejniethom[26].

Illi l-konvenuta stess tammetti li hija riedet tħallas lura lill-attur għal-uħud mill-affarijiet mitluba minnu. Bid-dovut rispett, qalja wieħed jista jirrikonċilja d-difiża tad-donazzjoni ma' dak ammess mill-konvenuta u ċioé li skond hi ħallset lura lill-attur l-ammonti rigwardanti s-servizz professjoni tal-avukat tagħha[27]. B'din l-ammissjoni seħħet twaqqa d-difiża tagħha li l-ammont kien wieħed fil-forma ta' donazzjoni u fl-istess nifs naqset pero li tikkonvinċi lit-Tribunal li hija vera wettqet il-pagament. B'hekk min-naħa waqqgħet id-difiża tagħha stess iżda mbagħad xorta ma ġiex pruvat b'mod serju l-element tal-pagament[28]. L-

---

[26] Propju fuq kwistjoni ta' donazzjoni, tinħass il-ħtieġa li ssir referenza *in extensio* għal dak li ġie maġistralment dikjarat *obiter* mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet **Rosina Gauci vs Antonia armla Borg,** mogħtija nhar il-4 ta' Frar 1965 fejn intqal hekk: *"Jekk l-attriċi tippretendi li l-flus saru tagħha dan ma tistax tippruvaħ ħlief bit-titolu ta' donazzjoni. Biex ikun hemm donazzjoni, apparti mill-kwistjoni tal-formalitajiet rikjesti, - salvo fil-kiażijiet eċċettwai "ad substantiam", irid ikun hemm l-animu tal-liberalitá, sakemm ma jkunx xi każ ta' donazzjoni rimuneratorja. Il-provi fuq in-natura tar-rapport bejn il-partijiet f'dan ir-rigward huwma konfliġġenti kif soltu jiġri f'każijiet bħal dawn, għax sa meta r-relazzjonijiet familjari jkunu għadhom tajbin kollox isir "alla buona" u bi ftit rigward għall-esiżenzi probatizji futuri, u mbagħad wara, meta jibdew id-dissidji, il-fatti ġia minnhom konfusi jkomplu jikkonfondu ruħhom għall-agħar bit-testimonjanzi kuluriti bl-ispirtu partiġjan.* ***Il-Qorti f'dawn iċ-ċirkostanzi għandha preskritta mill-liġi lankra tas-salvataġġ tar-regola tal-oneru tal-prova." (enfasi miżjuda tat-Tribunal).***

[27] F'dan is-sens issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Therese Agius vs Joanna Beirnie,** (App Ċiv Nru: 260/2019) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar il-1 ta' Lulju 2022 fejn propju fuq ċirkostanza simili dik il-Qorti qalet hekk: *"Din il-Qorti tqis li l-fatt li l-appellata laħqet ħallset lura parti mis-somma li kienet ġiet ivversata lilha, kellu jikkostitwixxi l-prova reġina li l-flus li l-appellanta għaddiet lill-appellata ma kellhomx jitqiesu bħala għotja, iżda kienu self. L-appellata ppruvat tispjega dak li ġara billi qalet li ommha talbitha ħlas lura ta' parti mill-imsemmija somma fi żmien il-Milied, u ma riditx li jinqalgħu kwistjonijiet bejn il-partijiet proprju f'dak iż-żmien. Għall-Qorti iżda, il-fatt li l-appellata ħallset lura kwint mit-total li kienet ivversatilha ommha, jikkostitwixxi prova biżżejjed li l-ftehim bejn il-partijiet dejjem kien li ssomma li ħallset l-appellanta lil bintha kellha tintradd lura lilha. Għaldaqstant tqis illi dan l-aggravju huwa ġustifikat, u tilqgħu"*

[28] Fuq din it-tematika, wieħed huwa mistieden jara r-rakkolta ġurisprudenzjali eżawstiva riprodotta fis-sentenza fl-ismijiet **Johann Schembri pro et noe vs Charlot Mifsud pro et noe et,** (App Ċiv Nru: 274/2003/1) deċiża mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar id-19 ta' Ottubru 2005. Inoltre, issir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Lombard Bank Malta plc vs**

intenzjoni tagħha pero li trodd lura l-ammont tal-avukat juri biċ-ċar li kienet konsapevoli li dan l-ammont kien self. Minħabba l-ħin u l-mument meta ġew mgħoddija dawn l-ammonti, din l-ammissjoni għandha wkoll relevanza għall-ammonti l-oħra hawn mitluba.

Illi meta wieħed iqis li l-attur kien tant kategoriku fit-testimonjanzi tiegħu, u li, anke b'lealtá lejn il-konvenuta u lejn dan it-Tribunal, kien ċar li l-ammont hawn mitlub huwa differenti mill-ammont l-oħra li huwa offra lill-konvenuta matul ir-relazzjoni tagħhom, dan it-Tribunal jgħid mingħajr eżitazzjoni li rnexxilu juri li l-intenzjoni tiegħu fil-ħin li ntraddu l-flus dejjem kienet waħda li riedet ir-ritorn tal-ammonti żborsati u mhux li jeħles minn dawn l-ammonti bl-animu ta' donatur[29]. Dan m'huwiex każ ta' ripensament da parti tal-attur wara li jkun għadda donazzjoni[30]. Dan huwa każ ta' self u xejn aktar. Il-volontá tal-attur fil-ħin tal-iżborsament intwera b'mod ċar u ma ġiex imfixkel mill-kontro-eżami magħmul lilu. Ma kien hemm l-ebda skop da parti tal-attur li jarrikkixxi lill-konvenuta[31].

H. Vassallo & Sons Ltd. et, (App Ċiv Nru: 172/2004) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar id-29 ta' Frar 2008, fejn ċaħdet l-appell wara li l-Prim Awla tal-Qorti Ċivili kienet irriteniet hekk: *"Hu principju mhux kontrastat in materja in fatti illi 'la prova del pagamento e a peso del convenuto che lo allega', kif kienet iddecidiet il-Qorti tal-Kummerc fis-sentenza taghha tat-28 ta' Mejju 1985 fil-kawza Negte Michele Apap noe vs Giuseppe Grech. Fil-gurisprudenza taghna gie kostantament ritenut li l-piz tal-prova tal-pagament hu fuq il-konvenut li jallegah, u li jekk ikun hemm xi dubju, dak iddubju ghandu jigi rizolt favur l-attur (Vol XXXV.iii.604)."*

[29] Il-ġurist **Luigi Mattirolo** jispjega l-kunċett dan bil-mod segwenti: *"A nostro avviso, la tradizione é un fatto sempliċi, e non convenzionale, solo quando essa costituisce purament l'esecuzione di un accordo preċedenti, giá leġittimament provato. Ma nella donazione manuale occorre la tradizione animo donanti, la quale costituisce, come ciá dicemmo, l'essenza stessa dell' atto: in siffatta tradizione si manifesta e si concreta la volontà del donante, l'accettazzione del donatario, e l'esecuzione contemporancea dell' accordo di queste due persone".* – Trattato di Diritto Giudiziario Civile Italiano, IV ediz, Vol II, Fratelli Bocca Editori, para 324, a fol 284.

[30] F'dan is-sens wieħed huwa mistieden jara dak meqjus u deċiż fis-sentenza fl-ismijiet **Pauline Vella Moran vs Concetta Abela,** (Rik Nru: 1010/2010/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar is-27 ta' Ottubru 2017.

[31] L-awturti **Andrea Torrente u Piero Schlesinger** fl-opra tagħhom Manuale di Diritto Privato jgħidu hekk: *"l'arricchimento puo realizzarsi o disponendo di un diritto (il che puoó avvenire*

Illi l-fehma tat-Tribunal titkompla tissaħħaħ bit-tempistika ta' kif ġraw l-affarijiet. Emerġa ċar u ammess li l-konvenuta kienet għaddejja minn problemi serji fuq il-post tax-xogħol tagħha u li konsegwenza ta' dan, kienet qiegħda tgħix b'nofs is-salarju tagħha. Hi stess, għalkemm wara ħafna reżistenza, taċċetta li kienet finanzjarjament aktar fil-bżonn fil-ħin tal-għajnuna offruta u aċċettata b'self, mill-attur.

Illi għalhekk it-talba tal-attur għandha tintlaqá fl-intier tagħha, anke għaliex, krollata d-difiża prinċipali tagħha, l-istess konvenuta għażlet li ma tikkwerelax formalment l-ammont (bħala somma) mitlub mill-attur.

Illi t-Tribunal kellu wkoll l-okkażjoni aktar minn darba sabiex jara l-komportament tal-konvenuta fuq il-pedana tax-xhieda[32]. Anke f'dan ir-rigward

---

si trasmettendo al donatario il diritto stesso, sia costituendo a favore del donatario un diritto reale gravante su un bel bene del donante: es. Donazione di usufrutto; nella maggior parte dei case la donazione consiste nel trasferimenti di un diritto reale, ma potrebbe anche darsi l'ipotesi della donazione di un credito) o assumendo un'obbligazione nei confronti del donatario, purché non si tratti di un facere (non rimango vincolato se mi impegno a restaurare senza corrispettivo un eficidio). Ukoll, il-ġuristi Baudry-Lacantineri u Colin, fl-opra tagħhom **Trattato Teorico Pratico di Diritto Civile** jgħidu hekk *"Colla donazione il donante si impoverisce per arricchire il donatario:* – CASA EDITRICE DOTTOR FRANCESCO VALLARDI, Delle Donazioni fra Vivi e dei Testamenti, Vol 1, para 17 a fol 6.

[32] F'dan is-sens issir referenza għal dak li ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **Victor Borg Barthet vs Carnik Construction Limited**, (App Ċiv Nru: 1431/2002/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar it-13 ta' Ottubru 2008 fejn intqal hekk: *"Infatti jirrizulta li, apparti mill-affidavits inizjali, il-provi kollha nstemghu mill-gudikant li eventwalment ippronunzja is-sentenza. Konsegwentament dak il-gudikant kien f'posizzjoni ferm aktar vantaggjuza minn din il-Qorti li trid tevalwa l-provi testimonjali sempliciment a bazi tat-traskrizzjoni xotta xotta tax-xiehda. Ghandu jigi rilevat li l-ewwel Qorti li tat is-sentenza setghet tosserva kontinwament matul il-gbir tal-provi l-komportament tax-xhieda waqt li huma kienu qeghdin jiddeponu quddiemha. Huwa maghruf illi l-komportament ta' xhud waqt li huwa jiddeponi jista' jaghti hjiel tajjeb hafna lill-gudikant, attent u ta' l-esperjenza, dwar il-veracita` o meno ta' dak li l-istess xhud ikun qieghed jiddeponi. Dana l-aspett difficilment jista' jigi rifless fit-traskrizzjoni tax-xiehda izda gudikant ta' esperjenza li jkun qieghed jisma' xhud generalment ikun ghassa ghall-'body language' tax-xhud, bhal ezitazzjonijiet fil-vuci tieghu, l-espressjoni ta' ghajnejh, u movimenti li jkun qieghed jaghmel waqt li jixhed u cirkostanzi ohra li ma ssibhomx fit-traskrizzjoni tax-xiehda, liema indikazzjonijiet jghinu hafna lill-gudikant biex jasal ghad-decizjoni tieghu dwar il-veracita` o meno ta' dik ix-xiehda".* Dwar dan, wieħed huwa wkoll mistieden jara dak li ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **Salv Bezzina & Sons Limited vs Paul Borg,**

iqis li l-verżjoni mogħtija mill-konvenuta m'hijiex waħda affidabbli u purament soġġettiva[33].

Għaldaqstant it-Tribunal qiegħed jaqta' u jiddeċiedi din it-Talba billi filwaqt li jiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta, jilqá t-talba tal-attur u għalhekk jordna li l-konvenuta tħallas lill-attur l-ammont ta' elfejn, mitejn u tlieta u disgħin Ewro u tlieta u disgħin ċenteżmu (€2,293.93ċ) bl-imgħax legali mill-11 ta' Marzu 2021[34] sad-data tal-pagament effettiv.

L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri, inklużi dawk tal-mandat ta' sekwestru msemmi fl-Avviż[35], jitħallsu fl-intier tagħhom mill-konvenuta.

Dr. Joseph Gatt LL.D.
Ġudikatur

(App Ċiv Nru: 1284/2007/1) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) nhar is-27 ta' Marzu 2015. Ukoll, għalkemm fi proċeduri in sede penali, t-Tribunal jagħmel riljev għal dak li ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino** mogħtija nhar it-30 ta' Marzu 1963, fejn intqal hekk: *"Lanqas hu traskurabili l-fatt li lewwel Qorti kienet impressjonata bil-mod serju u sod li bih xehdet din Consiglia, kif hemm rikordat fis-sentenza stess. Ma hemmx bżonn jingħad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilitá (ara Powell, On Evidence, b. 505), u kien, għalhekk, li ingħad mill-Qrati Ingliż, segwiti anki mill-Qrati tagħna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the Judge of first instance has arribed" (idem, p. 700), appuntu għaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".*

33 Tinħass il-ħtieġa li ssir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Audrey Murphy ġja Audrey Delia Murphy vs Mark Anthony Delia,** (Ċit Nru: 665/2006), mogħtija mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-11 ta' Ġunju 2015 (mhux appellata) fejn b'awtoritá, ntqal hekk: *"Illi l-Qorti tqis li, iżda, bħalma jiġri f'każijiet bħal dawn, il-verżjonijiet tal-partijiet u ta' dawk li setgħu nvoluti magħhom ikunu ta bilfors miżgħuda b'doża qawwija ta' apprezzament suġġettiv ta' dak li jkun ġara. Il-Qorti tifhem li kull parti jkollha t-tendenza li tpinġi lilha nnifisha bħala l-vittma u l-parti l-oħra bħala l-ħatja, u dan jgħodd ukoll għall-verżjonijiet li jagħtu dawk il-persuni l-oħrajn li jkunu b'xi mod involuti fl-episodju. Huwa ddmir tal-Qorti li tgħarbel minn fost dawn il-verżjonijiet kollha u minn provi indipendenti li jistgħu jirriżultaw il-fatti essenzjali li jistgħu jgħinuha tasal biex issib x'kien li tassew ġara u kif imxew l-affarijiet."*

34 Data tal-preżentata tal-Avviż odjern ai termini tal-Artikolu 1141(2) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

35 Ippreżentat mill-konvenuta stess u jinsab a fol 127 tal-proċess.